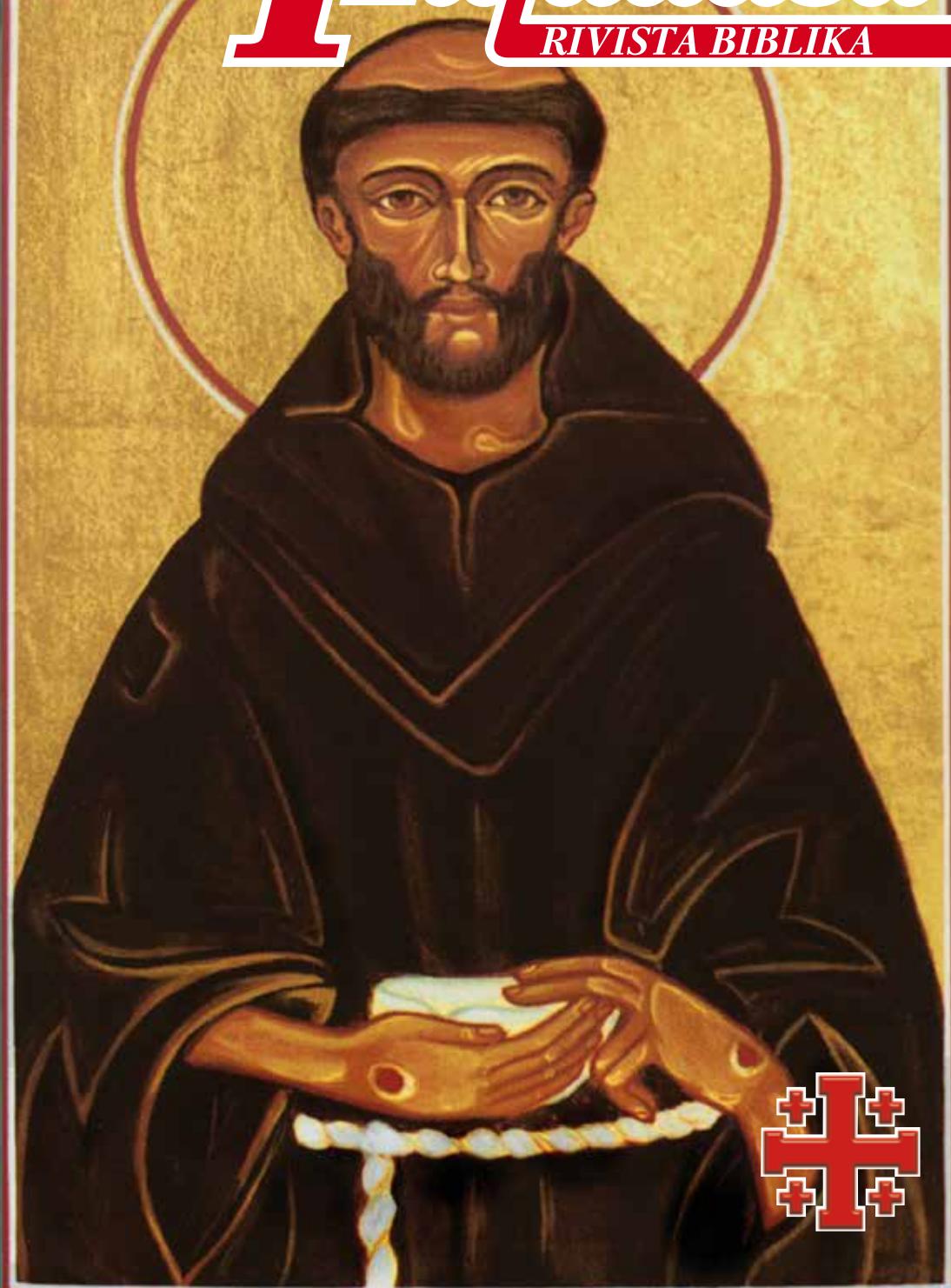

Vol 36
Nru 187
Jannar - Marzu 2015

L-ART *Imqaddsa*

RIVISTA BIBLIKA

Rivista Biblika
li toħroġ kull tliet xhur
mill-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa tal-Provinċja
Franġiskana Maltija

EDITUR:
P. Twanny Chircop OFM
Kummissarju
tal-Art Imqaddsa

BORD EDITORJAL:
P. Marcello Ghirlando OFM
P. Noel Muscat OFM
Mr. Louis Casha

DISTRIBUZZJONI:
Fra. Lorrie Zerafa OFM

ABBONAMENT:
€10 fis-sena
€15 jew aktar Sostenitur

Kummissarjat
tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta.
Tel: 2124 2254

DISINN U STAMPAR:
Best Print Co. Ltd

Il-Materjal kollu li jidher
f'din ir-Rivista
huwa Copyright ©
tal-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa u l-Edizzjoni
TAU, 2015

comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

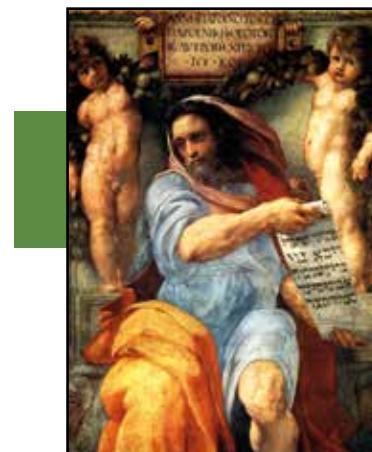
Qoxra Quddiem:
San Franġisk

Werrej

6

16

21

26

6

Il-Komunitajiet Insara fl-Art Imqaddsa:
Introduzzjoni

16

Harsa lejn is-Simboli Bibbliċi: Id-Deżert, il-Muntanja,
it-Tinda, is-Shaba u l-Purtiera tat-Tempju

21

Is-Swi tal-Offerta li għamel Kristu
minn fuq is-Salib (Lhud 10, 1-18)

26

Il-Familja: Drawwiet u Ġrajietha fil-Ġdid Testament (1)

33

1 Ĝw 4,7-12 – Alla huwa Mhabba (2)

41

Monasteri fid-Deżert tal-Lhudja:
Il-Monasteru ta' San Karitone

33

IL-FRANĢISKANI U

L-PELEGRINI

FL-ART IMQADDSA

L-Art Imqaddsa minn dejjem kienet il-post l-aktar importanti ta' pellegrinagg għall-Insara. Sa mill-ewwel sekli tal-era Kristjana għandna xhieda ta' pellegrini li għamlu vjaġġi mwiegħħra fuq l-art jew fuq il-baħar biex, mill-Ewropa, jiġu jżuru l-Postijiet tal-Fidwa fl-Art Imqaddsa. L-ewlenija fosthom kienet il-pellegrina Egeria, li għiet fl-Art Imqaddsa fis-snin 381-384, u li ħalliet djarju famuž tal-itinerarju tagħha bid-deskrizzjoni tal-liturgija fil-Qabar ta' Kristu u f'diversi santwarji oħra. Imma kien hemm bosta oħrajn. Insemmu biss ftit.

San Glormu ġie minn Ruma u għex f'Betleħem fis-snin 380-420 u hemm ittrada u ġibbi l-Bibbja bil-Latin (il-Vulgata). L-Anonimo di Piacenza ġie l-Art Imqaddsa u kiteb djarju fis-snin 560-570. L-isqof Arculfo ġie minn Franzu u żar l-Art Imqaddsa fis-sena 670.

Fl-era Krucjata nsibu l-pellegrin Seawulf li żar l-Art Imqaddsa fl-1102-1103 u l-Abbat Danjel, li gie mill-Ukrajna fl-1106-1107. Fil-medjuvu, wara li l-Franġiskani stabilixxew ruhhom b'mod permanenti fl-Art Imqaddsa (1335) u mat-tweliż tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa, nsibu lill-Franġiskan Niccolò di Poggibonsi, li ġie mill-Italja fl-1346-1350, lil Padre Francesco Suriano, għal darbtejn Kustodju tal-Art Imqaddsa, li fl-1485 kiteb trattat dwar l-Art Imqaddsa, lill-Bonifacju ta' Ragusa (Dubrovnik), ukoll Kustodju, li fl-1555 hallielna x-xhieda ta' x'sab fil-Qabar ta' Kristu meta bena mill-ġdid l-Edikola.

...editorjal

*Il-Frangiskani u
l-Pellegrini
fl-Art Imqaddsa*

Pellegrini famuži fi žminijiet aktar moderni jinkludu lil Patri Bernardino Amico da Gallipoli (1620), Patri Elzear Horn, awtur trattat *Ichonographiae Monumentorum Terrae Sanctae* (1724-1744), u lil François-René de Chataubriand, li rrakkonta l-itinerarju tiegħu minn Parigi għal Ġerusalem fl-1811.

Barra minn dawn ix-xhieda kkwalifikati li hallewlna teżori ta' letteratura dwar l-Art Imqaddsa, insemmu wkoll ix-xhieda ta' eluf ta' pellegrini semplicei u foqra li ġew bi ħgarhom fi žminijiet diffiċċi ħalli jżur u l-Art Imqaddsa. Bosta drabi kieno jirriskjaw hajjithom. Bosta ġew maqtula mill-ħallelin fit-toroq imwiegħra tal-Balkani u t-Turkija, sakemm waslu fil-Palestina. Oħrajn spicċaw fil-qiegħ tal-baħar Meditarran meta

għerqu waqt tempesti jew ġew maqbuda lsiera mill-furbani Musulmani.

Il-Frangiskani tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa minn dejjem hadmu biex jilqgħu lil dawn il-pellegrini li kieno jaqsmu l-baħar biex jitkolbu fuq il-Qabar ta' Kristu. Għall-missjunarji li kieno ġejjin u sejrin fl-Art Imqaddsa nfethu Kummissarji tal-Art Imqaddsa fil-portiġiet ewlenin tal-Ewropa, fosthom Ĝenova, Napli, Palermo u Venezja. Il-Kummissarjat ta' Malta, imwaqqaf fl-ospizju tal-kunvent Ta' Ĝiežu tal-Belt Valletta fl-1630, hu fost l-eqdem fl-Ordni Frangiskan. Minnu ghaddew mijiet ta' missjunarji Frangiskani fi triqthom lejn l-Art Imqaddsa.

Fl-Art Imqaddsa l-Frangiskani kieno jilqgħu lill-pellegrini fl-ospizji li bnew apposta

għalihom. Digħà fis-seklu 14 il-Frangiskani fuq l-Għolja ta' Sijon (fiċ-Ċenaklu), kieno jilqgħu l-pellegrini fil-kunvent, u nafu li kien hemm grupp ta' nisa Terzjarji penitenti li kieno jgħixu f'ospizju li fih kieno jaqdu lill-pellegrini. Għandna xhieda ta' nisa nobbli Terzjarji Frangiskani li kieno jaqdu lill-pellegrini fl-isptar kbir li fi żmien il-Kruċċjati kieno jamministrax il-Kavallieri ta' San Ĝwann quddiem il-Bażılıka tal-Qabar ta' Kristu. Maż-żmien il-Frangiskani hadu hsieb biex jibnu ospizji għall-pellegrini. Dawn bdew jissejħu *Casa Nova*, u hekk għadhom magħrufin sal-lum. L-eqdem Casa Nova hi dik ta' Ġerusalem, li twaqqfet fl-1551 fil-kunvent ta' San Salvatur f'Ġerusalem, sakemm fl-1866 għet inawgurata l-Casa Nova li hemm illum maġenb il-kunvent. Fil-port ta' Ĝaffa l-Frangiskani

kellhom Casa Nova biex fiha l-pellegrini jsibu kenn appena jisbarkaw l-art wara vjaġġ twil bil-baħar. Casa Nova oħra kienet teżisti fil-kunvent ta' Ramleh, nofs triq bejn Ĝaffa u Ĝeruselemm. Il-Franġiskani waqqfu wkoll Casa Nova f'Betlehem, qrib il-Bažilika tan-Natività, u oħra f'Nazaret, qrib il-Bažilika tal-Annuncjazzjoni. Casa Nova oħra hi dik tal-Ġholja tat-Tabor kif ukoll oħra f'Tiberija fuq l-Għadira tal-Galilija.

Il-vantaġġ tal-Casa Nova hi li dawn l-ospizji jinsabu kollha qrib tas-Santwarji tal-Fidwa, hekk li l-pellegrini jistgħu komodament imorru jitkolbu fis-Santwarji bil-mixi. L-akkoljenza tal-Franġiskani matul is-sekli kienet wahda ecċeżżjonali. Fi żminijiet li fihom ma kienx hemm lukandi, kienu l-Franġiskani li offrew il-kunventi tagħhom biex fihom ukoll jibnu ospizji għall-pellegrini. Illum il-ġurnata, fl-Art Imqaddsa wieħed jista' jsib kull tip ta' lukandi, minn dawk lussuži *five-star* sa pensjonijiet għall-istudenti. Imma l-Case Nove xorta għad għandhom skop.

Il-Casa Nova mhijiex lukanda, imma ospizju għall-pellegrini. Min joqghod fil-Casa Nova jiġi

mhux bhala turista imma bhala pellegrin. Fi spirtu Franġiskan il-Casa Nova toffri ospitalità fuq stil sempliċi u mingħajr lussu żejjed, imma biss bl-iskop li l-pellegrini jsibu ambient li jilqagħhom u komdu biex fihi jistriehu fid-diversi vjaġġi li jagħmlu fl-Art Imqaddsa.

F'dawn l-ahħar snin il-Kustodja tal-Art Imqaddsa investiet biex ittejjeb is-servizz tal-Case Nove. Inbniet mill-ġdid il-Casa Nova f'Betlehem u żdiedet magħha l-Casa Nova Palace fil-Pjazza tal-Maxtura. Giet rinovata l-Casa Nova ta' Ĝeruselemm, dik tat-Tabor u dik ta' Tiberija. Fis-7 ta' Frar ta' din is-sena għiet inawġurata mill-ġdid il-Casa Nova ta' Nazaret, li ġiet kompletament ristrutturata.

Mhux biss, imma l-Kustodja qed taħseb ukoll f'dawk il-pellegrini, l-aktar zgħażaq jew studenti, li ma jistgħux jaffordjaw li jħallsu prezz komplut ta' allogġġ kif jagħmlu l-pellegrini l-oħrajn fil-Casa Nova. Għalihom offriet čentru ġdid, imsejjah Marija Bambina, li hu binja li fiha kien hemm qabel l-orfanatru fuq femminili ta' Ĝeruselemm, ffit passi bogħod mill-kunvent ta' San Salvatur u mill-Bažilika tal-Qabar ta' Kristu. Iċ-ċentru jilqa'

fi gruppi ta' żgħażaq li huma kapaċi jorganizzaw ruħhom b'mod aktar "spartan" billi jorqu f'dormitorji u jsajru għalihom infuħom. B'dan il-mod il-Franġiskani tal-Art Imqaddsa joffru l-possibilità għal min ma għandux riżorsi kbar biex ikun jista' jżur is-Santwarji bi fit flus.

L-ispirtu tal-pellegrinaġġ hu l-aktar valur importanti li l-Franġiskani tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa jridu jħarsu. L-apostolat tal-akkoljenza tal-pellegrini fis-Santwarji hu parti mill-missjoni tal-Franġiskani fl-Art Imqaddsa. Meta l-pellegrin jiġi l-Art Imqaddsa, specjalment taħt id-direzzjoni tal-Kummissarju tal-Art Imqaddsa f'pajjiżu, għandu jiftakar f'din l-istorja nobbli ta' akkoljenza u jifhem il-veru sens tal-vjaġġ tiegħu fl-Art Imqaddsa, vjaġġ magħmul bid-dinjità u l-kumdità taż-żminijiet tal-lum, imma wkoll fi spirtu ta' sempliċità tipika tal-Franġiskani li jħarsu l-Art ta' Gesù.